

პირადი თვალსაზრისის გამომხატველი ესე

ილია ჭავჭავაძის მოთხრობების: „კაცია ადამიანი?!“ და „ოთარაანთ ქვრივი“ მიხედვით.

ილია ჭავჭავაძის ნაწარმოებები ჩემთვის ყოველთვის იყო ისეთი გექსტები, რომლებიც მხოლოდ ისტორიას არ გვიყვებიან ისინი გვაძულებენ დავფიქრდეთ საკუთარ თავზე და ჩვენს სამოგალოებაზე. განსაკუთრებით ეს ორი მოთხრობა, „კაცია ადამიანი?!“ და „ოთარაანთ ქვრივი“, ჩემში დიდ ემოციას იწვევს, რადგან ორივე ნაწარმოებში ჩანს ადამიანური ბუნების სხვადასხვა მხარე: სუსტი და ძლიერი, უსამართლო და ღირსეული, ცივი და გულითადი.

ჩემი აზრით, „კაცია ადამიანი?!“ არის მოთხრობა, რომელიც ირონიითა და მწარე სიმართლით გვაჩვენებს, როგორ შეიძლება ადამიანი საკუთარ თავს ადამიანად მიიჩნევდეს, მაგრამ სინამდვილეში მხოლოდ საკუთარი კომფორტისთვის ცხოვრობდეს. ამ ნაწარმოებში ყველაზე მეტად ის მაკვირვებს, რომ ბევრი პერსონაჟი თითქოს ისე იქცევა, როგორც ჩვეულებრივი ადამიანი, მაგრამ მათ ქმედებებში სინდისი და ნამდვილი ადამიანობა ნაკლებად ჩანს. ეს მოთხრობა ჩემთვის ერთგვარი კითხვაა: „კაცი მხოლოდ სახელით არის ადამიანი თუ საქციელითაც?“ და ვფიქრობ, ილია სწორედ ამას გვასწავლის — ადამიანი მაშინ არის ადამიანი, როცა პასუხისმგებლობას გრძნობს სხვების მიმართაც და არა მხოლოდ საკუთარი თავის მიმართ.

მეორე მხრივ, „ოთარაანთ ქვრივი“ სრულიად სხვა ემოციურ სამყაროში გადამიყვანს. ეს მოთხრობა ჩემთვის არის ძალის, დელოზის, ღირსებისა და სიმტკიცის სიმბოლო. ქვრივი ქალი თითქოს მარგო დგას ცხოვრების მძიმე გაღლების წინაშე, მაგრამ არ გყდება. ყველაზე მეტად ამ ნაწარმოებში ის მომწონს, რომ მთავარი პერსონაჟი არ ცდილობს სხვისი თვალით „მოწონებულად“ გამოჩნდეს — ის ცხოვრობს ისე, როგორც სწორად მიაჩნია. მასში არის ძლიერი შინაგანი მორალი და ამან ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა.

ჩემი აზრით, ამ ორი ნაწარმოების შედარება ძალიან საინტერესოა, რადგან „კაცია ადამიანი?!“ გვიჩვენებს სამოგალოების სუსტ მხარეს — სიცრუეს, ანგარებას, მეღაპირობას, ხოლო „ოთარაანთ ქვრივი“ გვიჩვენებს ნამდვილ ადამიანურ ღირსებას და სულიერ სიმამლეს. თითქოს ილია ერთ შემთხვევაში გვაფრთხილებს, როგორი არ უნდა ვიყოთ, ხოლო მეორე შემთხვევაში გვაჩვენებს, როგორი შეიძლება იყოს ნამდვილი ადამიანი.

ამ მოთხრობებიდან ყველაზე დიდი დასკვნა, რაც მე გამომაქვს, არის ის, რომ ადამიანობა სიგვევით არ იზომება. შეიძლება ვინმე განათლებული და გავლენიანი იყოს, მაგრამ შინაგანად ცარიელი ღარჩეს, ხოლო შეიძლება უბრალო ადამიანმა ისეთი სულიერი სიმტკიცე აჩვენოს, რომ მასზე დიდხანს იფიქრო. სწორედ ეს არის ილიას ნაწარმოებების ძალა — ისინი არ გტოვებენ გულგრილს.

საბოლოოდ, მე ვფიქრობ, რომ ორივე მოთხრობა დღევანდელობაშიც ძალიან აქტუალურია. დღესაც ხშირად გვხვდება ისეთი ადამიანები, რომლებიც მხოლოდ საკუთარ ინტერესებზე ფიქრობენ, და ასევე გვხვდება ისეთი ადამიანები, რომლებიც ჩუმად, უხმაუროდ, მაგრამ ღირსეულად ცხოვრობენ. ილია ჭავჭავაძე კი გვახსენებს, რომ მთავარი კითხვაა: „კაცია ადამიანი?!“ — და პასუხი ამ კითხვაზე თითოეულმა ჩვენგანმა საკუთარ თავში უნდა მოძებნოს.

ნინი ცხოვრებაშვილი